

**GLAVNA SLUŽBA
ZA REVIZIJU JAVNOG SEKTORA
REPUBLIKE SRPSKE**

Republika Srpska
78000 Banja Luka
Vladike Platona bb
Tel: +387(0)51/493-555
Faks: +387(0)51/493-556
e-mail: revizija@gsr-rs.org

**Izveštaj o provedenoj finansijskoj reviziji
Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje
Republike Srpske
za period 01.01 – 31.12.2023. godine**

Broj: RV025-24

Banja Luka, 18.03.2024. godine

SADRŽAJ

I	IZVJEŠTAJ GLAVNOG REVIZORA	1
	Izvještaj o reviziji finansijskih izvještaja.....	1
II	IZVJEŠTAJ GLAVNOG REVIZORA	3
	Izvještaj o reviziji usklađenosti	3
III	KRITERIJUMI ZA REVIZIJU USKLAĐENOSTI.....	4
IV	IZVJEŠTAJ O PROVEDENOJ REVIZIJI (NALAZI).....	5
	1. Uvod.....	5
	2. Provođenje preporuka iz prethodnog izvještaja.....	5
	3. Zaključak o funkcionisanju sistema internih kontrola	5
	4. Nabavke.....	6
	5. Priprema i donošenje budžeta	7
	6. Finansijski izvještaji	8
	6.1. Prihodi i primici, rashodi i izdaci	8
	6.1.1. Prihodi i primici.....	8
	6.1.2. Rashodi i izdaci	9
	6.2. Imovina, obaveze i izvori.....	12
	6.2.1. Nefinansijska imovina.....	12
	6.2.2. Finansijska imovina i razgraničenja.....	13
	6.2.3. Obaveze i razgraničenja	15
	6.2.4. Vlastiti izvori.....	16
	6.3. Vanbilansna evidencija	16
	6.4. Potencijalna imovina i potencijalne obaveze	17
	6.5. Obrazloženja uz finansijske izvještaje	17

I IZVJEŠTAJ GLAVNOG REVIZORA

Izvještaj o reviziji finansijskih izvještaja

Mišljenje

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske koji obuhvataju: Pregled planiranih i ostvarenih prihoda, primitaka, rashoda i izdataka iskazanih u glavnoj knjizi trezora na računovodstvenom fondu 01; Pregled prihoda, primitaka, rashoda i izdataka na računovodstvenim fondovima od 01 do 05 i Pregled imovine, obaveza i izvora sa stanjem na dan 31.12.2023. godine i za godinu koja se završava na taj dan. Revizijom smo obuhvatili pregled značajnih transakcija, obrazloženja uz obrasce godišnjeg finansijskog izvještaja i primjenu računovodstvenih politika u revidiranom periodu.

Po našem mišljenju, finansijski izvještaji Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske istinito i objektivno prikazuju, u svim materijalno značajnim aspektima, finansijsko stanje imovine i obaveza na dan 31.12.2023. godine; prihode, primitke, rashode i izdatke, kao i izvršenje budžeta za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa propisanim okvirom finansijskog izvještavanja za javni sektor važećim u Republici Srpskoj.

Osnov za mišljenje

Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji javnog sektora Republike Srpske i relevantnim ISSAI standardima revizije 2200 – 2810. Naša odgovornost za provođenje revizije je detaljnije opisana u pasusu „Odgovornost revizora“. Reviziju smo proveli u skladu sa ISSAI 130 – Etički kodeks, ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti i nezavisni smo u odnosu na subjekta revizije.

Prema Pravilniku o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika, finansijske izvještaje Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske čine tabelarni pregledi navedeni u našem Izvještaju. Usvojeni okvir finansijskog izvještavanja za javni sektor u Republici Srpskoj podrazumijeva da se sve transakcije, procjene i politike odmjeravaju u odnosu na usaglašenost sa međunarodnim računovodstvenim standardima za javni sektor.

Revizijski nalazi i zaključci o fer i istinitoj prezentaciji finansijskih izvještaja Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske se oslanjaju na propisani okvir finansijskog izvještavanja za javni sektor u Republici Srpskoj.

Zbog činjenice da se u predmetnim finansijskim izvještajima ne prezentuje finansijski rezultat, ne izražavamo mišljenje o finansijskom rezultatu za 2023. godinu.

Smatramo da su pribavljeni revizijski dokazi, s obzirom na propisani okvir finansijskog izvještavanja, dovoljni i odgovarajući da nam pruže osnovu za naše mišljenje.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

Direktor je odgovoran za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima za javni sektor, odnosno propisanim okvirom finansijskog izvještavanja za javni sektor važećim u Republici Srpskoj. Ova odgovornost obuhvata: osmišljavanje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed prevare i greške; odgovarajuća objelodanjivanja relevantnih informacija u obrazloženjima uz obrasce godišnjih finansijskih izvještaja; odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena koje su primjerene datim okolnostima i nadzor nad procesom izvještavanja.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naš cilj je da steknemo razumno uvjerenje o tome da finansijski izvještaji, kao cjelina, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze uzrokovane prevarom ili greškom, kao i da sačinimo i objavimo revizijski izvještaj, koji sadrži naše mišljenje. Razumno uvjerenje predstavlja visok nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija, koja je izvršena u skladu sa ISSAI standardima revizije uvijek otkriti materijalno značajne pogrešne iskaze kada oni postoje.

Pogrešni iskazi mogu nastati kao posljedica prevare ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako, pojedinačno ili zajedno, mogu uticati na ekonomske odluke korisnika koje se donose na osnovu finansijskih izvještaja.

Zbog činjenice da se revizija provodi provjerom na bazi uzorka i da u sistemu internih kontrola i računovodstvenom sistemu postoje inherentna ograničenja, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške ostanu neotkrivene.

Revizija uključuje provođenje postupaka u cilju pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i objelodanjivanjima datim u finansijskim izvještajima. Izbor postupaka je zasnovan na revizijskom prosuđivanju i profesionalnom skepticizmu, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima, nastalih usljed prevare i greške. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u cilju osmišljavanja revizijskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efektivnosti internih kontrola. Revizija, takođe, uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika utemeljenih na vremenskoj neograničenosti poslovanja i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja.

Izjavljujemo da smo postupili u skladu sa relevantnim etičkim zahtjevima u vezi sa nezavisnošću. Ostvarili smo komunikaciju sa odgovornim licima subjekta revizije u vezi sa planiranim obimom i vremenskim rasporedom revizije i drugim važnim pitanjima i značajnim nalazima revizije, uključujući značajne nedostatke u sistemu internih kontrola koji se mogu identifikovati tokom revizije.

Banja Luka, 18.03.2024. godine

Glavni revizor

Jovo Radukić, s.r.

II IZVJEŠTAJ GLAVNOG REVIZORA

Izvještaj o reviziji usklađenosti

Mišljenje

Uz reviziju finansijskih izvještaja Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske za 2023. godinu, izvršili smo reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija iskazanih u finansijskim izvještajima sa značajnim zakonskim i drugim propisima.

Po našem mišljenju, aktivnosti, finansijske transakcije i informacije prikazane u finansijskim izvještajima Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske za 2023. godinu su, u svim materijalno značajnim aspektima, u skladu sa propisima kojima su regulisane.

Osnov za mišljenje

Reviziju usklađenosti smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji javnog sektora Republike Srpske i ISSAI 4000 – Standard za reviziju usklađenosti.

Vjerujemo da su pribavljeni revizijski dokazi dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju osnov za naše mišljenje o usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija iskazanih u finansijskim izvještajima sa propisima kojima su regulisane.

Odgovornost rukovodstva za usklađenost

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, direktor Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske je takođe odgovoran da osigura da su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije iskazane u finansijskim izvještajima u skladu sa propisima kojima su regulisane.

Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti

Pored odgovornosti da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima, naša odgovornost podrazumijeva i izražavanje mišljenja o tome da li su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije iskazane u finansijskim izvještajima, u svim materijalno značajnim aspektima, u skladu sa propisima kojima su regulisane. Odgovornost revizora uključuje obavljanje procedura kako bi pribavili revizijske dokaze o tome da li je poslovanje Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske obuhvaćeno prema definisanim kriterijumima, usklađeno sa zakonskim i drugim propisima. Procedure podrazumijevaju procjenu rizika od značajnih neusklađenosti sa zakonima i propisima koji regulišu poslovanje Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske.

Banja Luka, 18.03.2023. godine

Glavni revizor

Jovo Radukić, s.r.

III KRITERIJUMI ZA REVIZIJU USKLAĐENOSTI

- Zakon o budžetskom sistemu Republike Srpske,
- Zakon o izvršenju budžeta Republike Srpske za 2023. godinu,
- Odluka o usvajanju rebalansa budžeta Republike Srpske za 2023. godinu,
- Zakon o trezoru,
- Zakon o javnim nabavkama,
- Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju,
- Zakon o sistemu javnih službi,
- Zakon o radu,
- Zakon o platama zaposlenih u javnim službama Republike Srpske,
- Zakon o doprinosima,
- Pravilnik o uslovima, načinu obračunavanja, prijavljivanja i uplate doprinosa,
- Zakon o porezu na dohodak (Glava I-IV, VI, X, XII i XIII),
- Zakon o sistemu internih finansijskih kontrola u javnom sektoru Republike Srpske,
- Pravilnik o sadržaju izvještaja i načinu izvještavanja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole,
- Posebni kolektivni ugovor za zaposlene u javnim službama Republike Srpske,
- Odluka o utvrđivanju cijene rada,
- Odluka o visini naknade troškova za službena putovanja u zemlji i inostranstvu za zaposlene u Republici Srpskoj.

IV IZVJEŠTAJ O PROVEDENOJ REVIZIJI (NALAZI)

1. Uvod

Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske (u daljem tekstu: Fond), čiji je osnivač Vlada Republike Srpske, je institucija koja vrši javna ovlaštenja radi ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja i obavlja poslove u skladu sa članom 98. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 134/11, 82/13, 96/13, 103/15, 111/21, 15/22 i 132/22) – u daljem tekstu: Zakon o PIO. Na organizaciju i rad Fonda primjenjuje se zakon kojim se uređuje sistem javnih službi. Poslovne aktivnosti iz svog djelokruga Fond obavlja kroz filijale (Banja Luka, Bijeljina, Doboј, Prijedor, Istočno Sarajevo i Trebinje) i poslovnice u sastavu filijala. Sjedište Fonda je u Bijeljini.

Fond je osnivač Penzijskog rezervnog fonda Republike Srpske a. d. Banja Luka (u daljem tekstu: PREF) u koji prenosi imovinu stečenu po osnovu propisa o privatizaciji, kao i Društva za upravljanje Penzijskim rezervnim fondom Republike Srpske (u daljem tekstu: Društvo za upravljanje PREF-om).

Fond je budžetski korisnik čije finansijsko poslovanje se u potpunosti obavlja preko jedinstvenog računa trezora i čija glavna knjiga je u cjelosti u sastavu glavne knjige trezora Republike Srpske (u nastavku GKT). Članom 152. Zakona o PIO i članom 32. Statuta Fonda („Službeni glasnik Republike Srpske" broj 31/16, 48/19, 96/21 i 62/23) definisano je da se sredstva za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, kao i sredstva za rad Fonda obezbjeđuju iz budžeta Republike Srpske u skladu sa propisima koji uređuju budžetski sistem i trezorsko poslovanje. Sredstva po osnovu doprinosa, dobiti PREF-a, izdavanja u zakup i prodaje imovine Fonda, usluga stručne službe, subvencija i donacija, naknade štete pričinjene Fondu, kao i ostala sredstva pripadaju budžetu Republike Srpske.

Predmet revizije su pojedinačni finansijski izvještaji Fonda, sačinjeni na osnovu evidentiranih transakcija u okviru glavne knjige trezora.

Na dostavljeni Nacrt izvještaja o provedenoj finansijskoj reviziji za period 01.01 – 31.12.2023. godine Fond nije imao primjedbi.

2. Provođenje preporuka iz prethodnog izvještaja

Glavna služba za reviziju javnog sektora Republike Srpske izvršila je finansijsku reviziju Fonda za 2022. godinu, a u revizijskom izvještaju za pomenutu godinu nije bilo preporuka.

3. Zaključak o funkcionisanju sistema internih kontrola

Statutom Fonda je definisana organizacija, obim poslova, prava, obaveze, odgovornosti i nadležnosti, zastupanje i predstavljanje, kao i druga pitanja od značaja za rad Fonda.

Organi Fonda su upravni odbor (koji broji devet članova) kao organ upravljanja i direktor kao organ rukovođenja, koje imenuje i razrješava Vlada Republike Srpske na period od četiri godine. Članovima upravnog odbora je mandat prestao razrješenjem u februaru 2022. godine. Vlada Republike Srpske je svojim rješenjima u toku 2023. godine („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 7/23, 30/23, 50/23, 71/23 i 94/23) imenovala u statusu vršioca dužnosti na period od 60 dana ukupno osam članova upravnog odbora Fonda. Do kraja revizije nije okončan izbor i imenovanje članova novog upravnog odbora Fonda.

Unutrašnja organizacija i sistematizacija radnih mjesta u Fondu definisana je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, kojim je sistematizovano 365 radnih mjesta za 570 izvršilaca. Na dan 31.12.2023. godine u Fondu su bila zaposlena ukupno 544 izvršioca, od toga 524 na neodređeno i 20 na određeno vrijeme od kojih je jedan pripravnik. U toku 2023. godine radni odnos na neodređeno vrijeme u Fondu je zasnovao

21 izvršilac, dok je radni odnos na određeno vrijeme zasnovan sa 46 izvršilaca zbog povećanog obima poslova ili zamjene odsutnog radnika. Tokom godine, radni odnos u Fondu je prestao za 66 izvršilaca, od čega 27 na neodređeno vrijeme i 39 na određeno, uključujući i osam pripravnika.

Način obavljanja poslova iz osnovne djelatnosti, definisan je procedurama i uputstvima po svim pojedinačnim aktivnostima. Dokumentacija je dostupna zaposlenima preko internog informacionog servisa. Primjenom integrisanog sistema menadžmenta, ostvarena je jednoobraznost dokumentacije u radu svih filijala u pogledu primjene zahtjeva standarda ISO 9001.

Poslovnikom integrisanog sistema menadžmenta Fonda, kreirane su procedure i uputstva po svim pojedinačnim aktivnostima kojima su definisane kontrolne aktivnosti u sprovođenju i preduzimanju odgovarajućih radnji, a koje se odnose na upravljačke kontrolne postupke, planiranje i izvještavanje, upravljanje ljudskim resursima, administrativne kontrolne postupke, upravljanje imovinom, javne nabavke, finansijsko-računovodstvene kontrolne postupke, funkcionisanje informacionog sistema, fizičku zaštitu objekata i opreme, zaštitu zdravlja zaposlenih i bezbjednost na radu, informisanje i komunikaciju i nadgledanje i preispitivanje sistema.

Jedinica za internu reviziju uspostavljena je kao poseban organizacioni i funkcionalno nezavisan dio Fonda u kome je sistematizovano ukupno pet mjesta od čega jedno radno mjesto – rukovodilac jedinice i četiri interna revizora. Sva navedena mjesta su popunjena. U toku 2023. godine planirane su i izvršene 22 redovne interne revizije za koje su sačinjeni konačni izvještaji.

U skladu sa odredbama Pravilnika o sadržaju izvještaja i načinu izvještavanja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 1/22), Fond je sačinio godišnji izvještaj elektronskim popunjavanjem obrasca Izvještaj o sprovođenju planiranih aktivnosti na uspostavljanju i razvoju sistema finansijskog upravljanja i kontrole za period januar – decembar 2023. godine sa priložima.

U skladu sa Rješenjem o imenovanju komisija za popis imovine i obaveza sa stanjem na dan 31.12.2023. godine, izvršen je popis i evidentiranje rezultata popisa imovine i obaveza. Revizijskim ispitivanjem provođenja istog nisu utvrđene neusklađenosti sa odredbama Pravilnika o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem imovine i obaveza („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 45/16 i 113/21).

Revizijom nisu utvrđeni nedostaci sistema internih kontrola čime su stvorene pretpostavke za funkcionisanje istih na način da obezbijede istinito i fer izvještavanje i usklađenost sa zakonima i drugim propisima.

4. Nabavke

Plan javnih nabavki Fonda za 2023. godinu usvojen je 28.12.2022. godine. Fond je izvršio jednu izmjenu i dopunu, a nakon toga i jedan rebalans pomenutog plana. Ukupna planirana vrijednost nabavki za 2023. godinu nakon izmjena, dopuna i rebalansa istog iznosi 5.883.400 KM bez poreza na dodatu vrijednost.

Planom je predviđeno provođenje 92 postupka javnih nabavki i to 15 otvorenih postupaka u vrijednosti od 1.710.650 KM, 11 konkurentskih zahtjeva za dostavljanje ponuda u vrijednosti od 158.400 KM, jednog pregovaračkog postupka bez objave obavještenja o nabavci ukupne vrijednosti od 410.300 KM, 54 direktna sporazuma u vrijednosti od 128.920 KM, sedam postupaka vezano za usluge iz Aneksa II dio B Zakona o javnim nabavkama u vrijednosti od 3.435.700 KM (od čega se na usluge isplate penzija odnosi 2.889.700 KM) i četiri postupka u vrijednosti od 39.430 KM koji su izuzeti od primjene zakona (član 10a. stav a), b), d) tačka 2) i 4) i stav e).

Prema izvještaju o realizaciji plana nabavki Fond je u toku 2023. godine okončao ukupno 139 postupaka javnih nabavki ukupne vrijednosti od 5.727.015 KM. U navedeni iznos nisu uključene nabavke koje su izuzete od primjene odredbi pomenutog zakona. Planirane nabavke najvećim dijelom se odnose na nabavku usluga prevođenja dokumentacije sa službenih jezika država sa kojima BiH ima zaključene ugovore o socijalnom osiguranju, usluge eksternog održavanja integrisanog informacionog sistema, iznajmljivanje računara, radnih stanica i prenosivih računara, usluga sigurnosnog operativnog centra za kontinuirano nadgledanje IT resursa u Fondu, usluge indeksiranja, skeniranja i mikrofilmovanja dokumentacije, licenci za firewall uređaje u poslovnicama Fonda i drugo.

Relizovano je 20 otvorenih postupaka uključujući zaključene okvirne sporazume u ukupnoj vrijednosti od 1.609.270 KM, 10 postupaka konkurentskog zahtjeva za dostavljanje ponuda ukupne vrijednosti od 141.867 KM, jednog pregovaračkog postupka bez objave obavještenja u iznosu od 410.280 KM, osam postupaka za usluge iz Aneksa II dio B zakona ukupne vrijednosti od 3.438.750 KM i 100 postupaka putem direktnog sporazuma ukupne vrijednosti od 126.848 KM.

Revizijskim ispitivanjem je obuhvaćeno devet provedenih postupaka javnih nabavki u vrijednosti od 4.050.990 KM, što čini 71% u odnosu na ukupnu vrijednost provedenih nabavki u 2023. godini. Revidirani postupci se odnose na šest otvorenih postupaka u vrijednosti od 1.103.120 KM, dva konkurentska zahtjeva za dostavljanje ponuda u vrijednosti od 58.170 KM i nabavka usluga obuhvaćenih Aneksom II dio B zakona (nabavka usluga isplate penzija putem poštanskog operatera za korisnike sa mjestom prebivališta u Republici Srpskoj u vrijednosti od 2.889.700 KM).

Upravni odbor Fonda je 29.05.2023. godine donio Pravilnik o javnim nabavkama u Fondu za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske, kojim je uređena organizacija provođenja javnih nabavki u Fondu, te definisane antikoruptivne mjere, sukob interesa, forma i način izrade plana nabavki, način i postupak nabavke roba, usluga i radova, imenovanje, ovlaštenja i način rada komisije za javne nabavke, pravna zaštita, kao i druga pitanja od značaja za javne nabavke u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama.

Kod revizijom obuhvaćenih postupaka javnih nabavki nisu utvrđene neusklađenosti sa Zakonom o javnim nabavkama.

5. Priprema i donošenje budžeta

U skladu sa Zakonom o budžetskom sistemu Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 121/12, 52/14, 103/15 i 15/16) Fond je u predviđenom roku sačinio i Ministarstvu finansija Republike Srpske dostavio budžetske zahtjeve po instrukcijama 1 i 2 za period 2023 – 2025. godine sa obrazloženim planskim iznosima.

Zajedno sa budžetskim zahtjevom po instrukciji 2 u iznosu od 1.524.562.600 KM Fond je dostavio i Zahtjev za dodatnim budžetskim okvirom za 2023. godinu, kojim je zatraženo povećanje budžeta za iznos od 78.584.700 KM. Povećanje budžeta namijenjeno je za doznake po osnovu penzijskog osiguranja u iznosu od 62.599.700 KM (usklađivanja vrijednosti boda za obračun penzija) i izdatke za otplatu neizmirenih obaveza iz ranijih godina u iznosu od 15.985.000 KM.

Odlukom o usvajanju budžeta Republike Srpske za 2023. godinu („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 112/22) Fondu je odobren budžetski okvir u iznosu od 1.570.721.500 KM. Odlukom o usvajanju rebalansa budžeta Republike Srpske za 2023. godinu („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 99/23) Fondu je odobren budžetski okvir u iznosu od 1.639.707.000 KM i to za rashode za lična primanja zaposlenih u iznosu od 17.264.600 KM, rashode po osnovu korišćenja roba i usluga u iznosu od 7.054.600 KM, doznake na ime socijalne zaštite koje isplaćuju institucije obaveznog socijalnog osiguranja u iznosu od 1.614.500.000 KM, rashode po sudskim rješenjima u iznosu od 300.000 KM, izdatke za nefinansijsku imovinu u iznosu od 37.500 KM i ostale izdatke u iznosu od 550.300

KM. Najznačajnije povećanje budžetskog okvira u odnosu na prvobitno usvojeni budžet odnosi se na poziciju doznaka iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja za iznos od 69.500.000 KM, a na osnovu odluka Vlade Republike Srpske odobrena za redovno usklađivanje penzija (uvećanje za 13,32%) i vanredno usklađivanje opšteg boda i penzija (uvećanje za 0,18%).

Nakon usvojenog rebalansa budžeta provedeno je ukupno sedam realokacija. Izvršene su realokacije u okviru budžeta Fonda u iznosu od 497.000 KM po osnovu pet rješenja direktora Fonda i po rješenju Vlade Republike Srpske u iznosu od 57.000 KM. Rješenjem o odobrenju realokacije sredstava između budžetskih korisnika koje je Vlada Republike Srpske donijela 08.02.2024. godine u ukupnom iznosu od 7.416.710 KM Fondu je povećana pozicija doznaka po osnovu penzijskog osiguranja za iznos od 1.567.000 KM. Preraspodjela sredstva po rješenjima direktora Fonda i rješenjima Vlade Republike Srpske je izvršena u skladu sa članom 8. i 13. Zakona o izvršenju budžeta za 2023. godine ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 112/22 i 99/23).

Revizijom nisu utvrđene neusklađenosti u odnosu na regulativu koja definiše proces pripreme i donošenja budžeta.

6. Finansijski izvještaji

Fond ima status budžetskog korisnika čija je glavna knjiga u sastavu GKT i prema članu 46. i 47. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 15/17 i 17/22) vrši izvještavanje na nivou Fonda. Fond je sačinio propisane obrasce godišnjih izvještaja: Obrazac 2.01 – Pregled planiranih i ostvarenih prihoda, primitaka, rashoda i izdataka iskazanih u GKT na računovodstvenom fondu 01, Obrazac 3a – Pregled prihoda, primitaka, rashoda i izdataka iskazanih u GKT na računovodstvenim fondovima 01 do 05, Obrazac 4a - Funkcionalna klasifikacija rashoda i neto izdataka za nefinansijsku imovinu, Obrazac 5a - Pregled imovine, obaveza i izvora iskazanih u GKT i pisana Obrazloženja uz finansijske izvještaje.

6.1. Prihodi i primici, rashodi i izdaci

Prihodi i primici su iskazani u ukupnom iznosu od 6.439.283 KM, a budžetski rashodi (osim rashoda obračunskog karaktera) i izdaci iskazani su u iznosu od 1.641.147.773 KM, što je 100,08% u odnosu na rebalans budžeta. Razlika je pokrivena dozvoljenom realokacijom na osnovu rješenja Vlade Republike Srpske.

6.1.1. Prihodi i primici

Od ukupnog iznosa prihoda i primitaka na prihode se odnosi 5.281.976 KM, a na primitke 1.157.307 KM.

6.1.1.1. Neporeski prihodi

Neporeski prihodi su iskazani u iznosu od 1.953.815 KM i najvećim dijelom se odnose na ostale neporeske prihode.

Ostali neporeski prihodi su iskazani u iznosu od 1.940.477 KM i najvećim dijelom se odnose na prihode po osnovu vraćenih penzija (od strane poslovnih banaka u Republici Srpskoj) koje su bile doznačene korisnicima u inostranstvu, ali su zbog nemogućnosti isplate krajnjim korisnicima vraćene Fondu u iznosu od 1.160.053 KM, odštetnih zahtjeva naplaćenih od nosioca osiguranja u zemlji i inostranstvu u iznosu od 144.444 KM, prihode po osnovu kamata po sudskim rješenjima u iznosu od 387.479 KM, regresnih postupaka u iznosu od 43.214 KM i prihodi po osnovu potraživanja za ugovorene usluge u iznosu od 181.519 KM (odnosi se na usluge obustave dijela penzije i njihove uplate na račune firmi u maloprodaji, banjskih lječilišta i sl. sa kojima Fond ima zaključene ugovore i određenu proviziju, a po osnovu njihove prodaje robe ili usluga penzionerima na odloženo plaćanje).

6.1.1.2. Prihodi obračunskog karaktera

Prihodi obračunskog karaktera su iskazani u iznosu od 327.983 KM i najvećim dijelom se odnose na prihode po osnovu otpisa obaveza za neisplaćene penzije u ranijim obračunskim periodima u iznosu od 47.654 KM (jer nije bilo moguće uručiti penzije korisnicima ili nasljednicima), po osnovu naplaćenih potraživanja iz regresnih postupaka koja su u ranijim periodima bila korigovana u iznosu od 96.274 KM, zatim po osnovu utvrđivanja fer vrijednosti mobilnih telefona nabavljenih u okviru paketa telekomunikacionih usluga u iznosu od 20.865 KM, po osnovu ukidanja rezervisanja u sudskim postupcima u iznosu od 18.535 KM, po osnovu presuda u korist Fonda u više različitih sudskih postupaka u iznosu od 123.866 KM i slično.

6.1.1.3. Transferi unutar iste jedinice vlasti

Transferi unutar iste jedinice vlasti su iskazani u iznosu od 3.000.178 KM, a odnose se na transfere po osnovu odluka Vlade Republike Srpske na ime programa socijalnog zbrinjavanja radnika koji su procesom privatizacije, stečaja ili likvidacije preduzeća ostali bez zaposlenja.

U cilju rješavanja socijalnih problema uzrokovanih privatizacijom preduzeća, Narodna skupština Republike Srpske je donijela: Osnove programa socijalnog zbrinjavanja radnika koji će procesom privatizacije, stečaja i likvidacije preduzeća ostati bez zaposlenja u Republici Srpskoj („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 68/03), Odluku o kriterijima i dodatnim procedurama za odlučivanje po zahtjevima za socijalno zbrinjavanje radnika („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 60/04 i 16/06) i Odluku o produženju primjene Programa („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 38/06).

Vlada Republike Srpske je u 2023. godini donijela šest odluka o odobravanju sredstava. Odluke su donesene na osnovu programa i odluka Narodne skupštine Republike Srpske iz ranijih godina, a u cilju rješavanja socijalnih problema uzrokovanih privatizacijom preduzeća.

6.1.1.4. Primici

Primici su iskazani u iznosu od 1.157.307 KM, a odnose se na primitke od finansijske imovine i ostale primitke.

Primici od finansijske imovine iskazani su u iznosu od 626.773 KM, a čine ih primici od prodaje akcija emitenta PD „Semberija“ a.d. Bijeljina u iznosu od 126.528 KM (tačka 6.2.2. izvještaja), primici od naplate zajmova datih zaposlenim radnicima (zajmovi dati u periodu do 2001. godine) u iznosu od 1.558 KM i primici po osnovu regresnih postupaka (neosnovane preplate penzija u ranijim godinama) u iznosu od 498.686 KM.

Ostali primici su iskazani u iznosu od 530.534 KM, a odnose se na ostale primitke u iznosu od 5.042 KM i ostale primitke iz transakcija sa drugim jedinicama vlasti u iznosu od 525.493 KM.

Ostali primici iz transakcija sa drugim jedinicama vlasti se odnose na primitke po osnovu refundacija plata za vrijeme bolovanja i porodiljskog odsustva zaposlenih koji se refundiraju od fondova obaveznog socijalnog osiguranja. Ostali primici se odnose na primitke po osnovu odštetnih zahtjeva u iznosu od 2.351 KM i na primitke po osnovu izlaznog PDV-a u iznosu od 2.291 KM.

6.1.2. Rashodi i izdaci

Ukupni rashodi su iskazani u iznosu od 1.641.618.562 KM, a odnose se na tekuće rashode u iznosu od 1.640.508.281 KM, rashode obračunskog karaktera u iznosu od 1.108.281 KM i transfere unutar iste jedinice vlasti u iznosu od 2.000 KM.

6.1.2.1. Tekući rashodi

Tekući rashodi se odnose na rashode za lična primanja zaposlenih, rashode po osnovu korišćenja roba i usluga, doznake na ime socijalne zaštite koje isplaćuju institucije obaveznog socijalnog osiguranja i rashode po sudskim rješenjima.

Rashodi za lična primanja zaposlenih su iskazani u iznosu od 17.094.133 KM, a čine ih rashodi za bruto plate zaposlenih u iznosu od 15.732.671 KM, rashodi za bruto naknade troškova i ostalih ličnih primanja zaposlenih po osnovu rada u iznosu od 590.763 KM, rashodi za naknadu plata zaposlenih za vrijeme bolovanja, roditeljskog odsustva i ostalih naknada plata u iznosu od 562.136 KM i bruto rashodi za otpremnine i jednokratne pomoći u iznosu od 208.563 KM.

Rashode za bruto plate zaposlenih najvećim dijelom čine rashodi za osnovnu platu, rashodi za uvećanje osnovne plate po osnovu radnog staža i rashodi za porez i zbirne doprinose na platu.

Rashode za bruto naknade troškova i ostalih ličnih primanja zaposlenih po osnovu rada najvećim dijelom čine rashodi za naknade za prevoz na posao i sa posla, jubilarne nagrade, dnevnice za službena putovanja i doprinos za dobrovoljno penzijsko osiguranje na teret poslodavca.

Rashode za naknadu plata zaposlenih za vrijeme bolovanja, roditeljskog odsustva i ostalih naknada plata čine rashodi za naknadu plata za vrijeme bolovanja i porodijskog odsustva koji se ne refundiraju, porezi na naknade koji se ne refundiraju i zbirni doprinosi koji se ne refundiraju.

Rashode za otpremnine i jednokratne pomoći (bruto) najvećim dijelom čine rashodi za otpremnine, novčane pomoći prilikom rođenja djeteta, u slučaju smrti radnika i člana uže porodice, te u slučaju teže bolesti ili invalidnosti.

Rashodi po osnovu korišćenja roba i usluga su iskazani u iznosu od 7.327.765 KM, a odnose se na rashode po osnovu zakupa, utroška energije, komunalnih, komunikacionih i transportnih usluga, režijskog materijala, tekućeg održavanja, putovanja i smještaja, stručnih usluga i na ostale neklasifikovane rashode.

Rashodi po osnovu zakupa iskazani su u iznosu od 35.081 KM, a najvećim dijelom se odnose na zakup poslovnih prostora za rad poslovnica u Čelincu, Ugljeviku, Jezeru, Derventi, Stanarima, Kostajnici i Novom Goraždu, kao i za smještaj arhive u Banjoj Luci.

Rashodi po osnovu utroška energije, komunalnih, komunikacionih i transportnih usluga iskazani su u iznosu od 1.375.589 KM, a najvećim dijelom se odnose na rashode po osnovu poštanskih usluga, utroška električne energije, usluga centralnog grijanja, usluga fiksnih i mobilnih telefona i korišćenja interneta.

Rashodi za režijski materijal iskazani su u iznosu od 168.358 KM i najvećim dijelom se odnose na rashode za obrasce i papir, registratore, fascikle i omote, ostali kancelarijski materijal i materijal za održavanje čistoće.

Rashodi za tekuće održavanje iskazani su u iznosu od 96.302 KM, a najvećim dijelom se odnose na rashode za usluge i materijal za tekuće održavanje i popravku zgrada, tekuće održavanje prevoznih sredstava i usluge i materijal za tekuće popravke i održavanje opreme.

Rashodi po osnovu putovanja i smještaja iskazani su u iznosu od 90.489 KM. Najvećim dijelom se odnose na rashode po osnovu utroška goriva i smještaja i hrane na službenim putovanjima u zemlji i u inostranstvu.

Rashodi za stručne usluge iskazani su u iznosu od 5.424.677 KM. Najvećim dijelom se odnose na rashode za usluge isplata penzija izvršenih preko pošta (na osnovu zaključenih ugovora sa operaterima poštanskog saobraćaja u Republici Srpskoj i u Federaciji Bosne i Hercegovine), održavanja računarskih programa, održavanja licenci, štampanja, osiguranja zaposlenih, prevođenja i ostale usluge.

Ostali neklasifikovani rashodi iskazani su u iznosu od 137.268 KM. Najvećim dijelom se odnose na rashode za bruto naknade članovima upravnog odbora, doprinose za profesionalnu rehabilitaciju invalida, bruto naknade volonterima i po osnovu ostalih neporeskih naknada na teret poslodavca.

Doznake na ime socijalne zaštite koje isplaćuju institucije obaveznog socijalnog osiguranja su iskazane u iznosu od 1.615.629.284 KM, a odnose se na doznake za neto penzije u iznosu od 1.599.632.168 KM i doznake Fondu zdravstvenog osiguranja Republike Srpske po osnovu zdravstvenog osiguranja u iznosu od 15.997.116 KM.

U toku 2023. godine izvršeno je jedno redovno i jedno vanredno usklađivanje opšteg boda i penzija. Odlukom o usklađivanju vrijednosti opšteg boda izvršeno je redovno usklađivanje, odnosno povećanje penzija za 13,32% počevši od 01.01.2023. godine („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 9/23). Odlukom o vanrednom usklađivanju opšteg boda i penzija („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 8/23) izvršeno je vanredno povećanje opšteg boda za 0,18% počevši od 01.01.2023. godine. Rashodi na ime distribucije penzija su navedeni na ranije pomenutoj poziciji rashoda (rashodi za stručne usluge). Pitanja primjene propisa u samom radu prilikom donošenja privremenih i konačnih rješenja za ostvarivanje prava na penziju nisu bila predmet ove revizije.

Prema podacima o isplati penzija i drugih primanja za decembar 2023. godine, u Fondu je evidentirano 282.500 korisnika penzija i 171 korisnika prava na tuđu pomoć i njegu i tjelesno oštećenje koji to pravo koriste kao jedino pravo. U matičnoj evidenciji osiguranika na dan 31.12.2023. godine registrovana su 332.953 osiguranika za koje se obračunavaju doprinosi. Prosječna samostalna penzija u izvještajnom periodu iznosila je 540 KM, a prosječna penzija uzimajući u obzir i srazmjerne penzije 470 KM. U izvještajnom periodu ostvareno je ukupno 16.079 prava na penziju, od čega 11.545 starosnih, 3.146 porodičnih i 1.388 invalidskih.

Sredstva po osnovu doprinosa i sredstva iz dobiti PREF-a, pripadaju budžetu Republike i evidentiraju se u glavnoj knjizi trezora Republike na organizacionom kodu Ministarstva finansija Republike Srpske.

Rashodi po sudskim rješenjima iskazani su iznosu od 457.099 KM i najvećim dijelom se odnose na rashode po osnovu isplate glavnice duga i ostale rashode po sudskim rješenjima.

6.1.2.2. Rashodi obračunskog karaktera

Iskazani su u iznosu od 1.108.281 KM i najvećim dijelom se odnose na rashode po osnovu amortizacije u iznosu od 879.517 KM, rezervisanja po osnovu obaveza u iznosu od 87.141 KM, po osnovu usklađivanja vrijednosti finansijske imovine u iznosu od 106.011 KM i na gubitke po osnovu rashodovanja imovine u iznosu od 10.270 KM. Rashodi rezervisanja po osnovu obaveza odnose se na rashode rezervisanja za nove sudske postupke na osnovu informacije sektora za zastupanje, imovinsko-pravne, opšte poslove i ljudske resurse Fonda. Rashodi po osnovu usklađivanja vrijednosti finansijske imovine najvećim dijelom se odnose na ispravku vrijednosti potraživanja po osnovu regresnih postupaka (tačka 6.2.2. izvještaja).

6.1.2.3. Izdaci

Izdaci su iskazani u iznosu od 637.492 KM, što je u okviru rebalansa budžeta i naknadnih dozvoljenih realokacija, a odnose se na izdatke za nefinansijsku imovinu i ostale izdatke.

Izdaci za nefinansijsku imovinu su iskazani u iznosu od 36.017 KM, a najvećim dijelom se odnose na izdatke za nabavku kancelarijskih mašina i opreme za protiv požarnu zaštitu i za zalihe materijala, robe i sitnog inventara.

Ostali izdaci su iskazani u iznosu od 601.476 KM, a odnose se na izdatke po osnovu PDV-a u iznosu od 2.209 KM i izdatke iz transakcija sa drugim jedinicama vlasti u iznosu od 599.266 KM.

Ostali izdaci iz transakcija sa drugim jedinicama vlasti u potpunosti se odnose na izdatke koji se refundiraju od fondova obaveznog socijalnog osiguranja po osnovu naknade plata za vrijeme porodiljskog odsustva i bolovanja.

6.2. Imovina, obaveze i izvori

6.2.1. Nefinansijska imovina

Nefinansijska imovina Fonda je iskazana u iznosu od 30.617.507 KM bruto vrijednosti, 12.961.370 KM ispravke vrijednosti i 17.656.137 KM neto vrijednosti. U cjelosti se odnosi na nefinansijsku imovinu u stalnim sredstvima, a čini je proizvedena stalna imovina, dragocjenosti i neproizvedena stalna imovina.

Proizvedena stalna imovina se odnosi na zgrade i objekte, opremu, investicionu imovinu i nematerijalnu proizvedenu imovinu.

Zgrade i objekti su iskazani u iznosu od 22.099.597 KM bruto vrijednosti, 6.858.044 KM ispravke vrijednosti i 15.241.554 KM neto vrijednosti i odnose se na ukupno 105 različitih objekata u kojima su smješteni centralna služba, filijale i poslovnice Fonda, kao i ostali objekti. U toku 2023. godine izvršena su ulaganja u objekte po osnovu rekonstrukcije i dogradnje u vrijednosti od 8.380 KM (finansirano iz sredstava rezervisanih na kraju 2022. godine).

Oprema je iskazana u iznosu od 4.634.121 KM bruto vrijednosti, 3.746.609 KM ispravke vrijednosti i 887.512 KM neto vrijednosti, a najvećim dijelom se odnosi na računarsku opremu, kancelarijski namještaj i motorna vozila. U toku 2023. godine izvršena je nabavka opreme ukupne vrijednosti od 178.006 KM, dok neto vrijednost otpisa opreme na osnovu stanja utvrđenog redovnim godišnjim popisom iznosi 10.270 KM.

Navedeno ukupno povećanje na opremi odnosi se na nove nabavke iz sredstava Fonda u iznosu od 88.113 KM (od čega je dio u iznosu od 77.625 KM finansiran iz sredstava rezervisanih na kraju 2022. godine), primljene donacije u iznosu od 20.863 KM i na nove nabavke iz sredstava sa organizacionog koda ostala budžetska potrošnja Ministarstva finansija Republike Srpske u iznosu od 69.030 KM (sredstva rezervisana na kraju 2022. godine u iznosu od 341.466 KM iz programa javnih investicija Republike Srpske za 2022. godinu u ukupnom iznosu od 965.000 KM, „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 33/22).

Povećanje vrijednosti opreme realizovane iz sredstava Fonda najvećim dijelom se odnosi na nabavke kancelarijskog namještaja i opreme za protiv požarnu zaštitu. Vrijednost primljenih donacija se odnosi na utvrđenu fer vrijednost mobilnih telefona nabavljenih od pružaoca telekomunikacionih usluga u okviru platnih paketa regulisanih posebnim ugovorima. Nove nabavke iz sredstava sa organizacionog koda ostale budžetske potrošnje Ministarstva finansija Republike Srpske se u potpunosti odnose na nabavke informatičke opreme.

Investiciona imovina je iskazana u iznosu od 314.101 KM bruto vrijednosti, 122.809 KM ispravke vrijednosti i 191.291 KM neto vrijednosti, a odnosi se na vrijednost poslovnih objekata izdatih u zakup.

Nematerijalna proizvedena imovina je iskazana u iznosu od 2.949.575 KM nabavne vrijednosti, 2.233.908 KM ispravke vrijednosti i 715.667 KM neto vrijednosti i u cjelosti se odnosi na vrijednost računarskih programa. U toku 2023. godine izvršene su nabavke usluga nadogradnje ključnih modula računarskih programa u ukupnoj vrijednosti od 272.876 KM (u potpunosti iz rezervisanih sredstava sa organizacionog koda Ministarstva finansija Republike Srpske – po osnovu programa javnih investicija Republike Srpske za 2022. godinu).

Dragocjenosti su iskazane u iznosu od 8.931 KM bruto i neto vrijednosti i u potpunosti se odnose na umjetnička djela.

Neproizvedena stalna imovina je iskazana u bruto i neto iznosu od 611.181 KM i u potpunosti se odnosi na vrijednost zemljišta na različitim lokacijama u zemlji.

6.2.2. **Finansijska imovina i razgraničenja**

Finansijska imovina i razgraničenja su iskazana u iznosu od 286.506.877 KM bruto vrijednosti, 4.175.088 KM ispravke vrijednosti i 282.331.789 KM neto vrijednosti, a odnosi se na dugoročnu finansijsku imovinu i na kratkoročnu finansijsku imovinu i razgraničenja.

Dugoročna finansijska imovina je iskazana u iznosu od 280.883.034 KM bruto vrijednosti, 794.967 KM ispravke vrijednosti i 280.088.068 KM neto vrijednosti, a čine je dugoročni plasmani (neto vrijednosti 279.046.620 KM) i dugoročna potraživanja (neto vrijednosti 1.041.448 KM). Dugoročne plasmane čine akcije i učešća u kapitalu i dugoročni zajmovi, dok dugoročna potraživanja čine ostala dugoročna potraživanja.

Akcije i učešća u kapitalu su iskazani u iznosu od 279.045.696 KM neto vrijednosti, a odnose se na akcije i udjele koje je Fond stekao na ime učešća u osnivačkom kapitalu akcionarskih društava i društava sa ograničenom odgovornošću, kao i konverzije poreskog duga u akcije po osnovu odluka Vlade Republike Srpske. Akcije su registrovane u Centralnom registru hartija od vrijednosti a. d. Banja Luka. Procjenu fer vrijednosti akcija i učešća u kapitalu za akcije i učešća stečena konverzijom poreskog duga vrši Društvo za upravljanje PREF-om. Procjena fer vrijednosti se vrši na dan bilansiranja i na dan prenosa finansijske imovine na PREF.

Vrijednost akcija i učešća u kapitalu koje je Fond stekao po osnovu učešća u osnivačkom kapitalu i koje su iskazane u iznosu od 278.708.988 KM odnose se na PREF u iznosu od 278.608.988 KM i na Društvo za upravljanje PREF-om a.d. Banja Luka u iznosu od 100.000 KM. U septembru 2022. godine Okružni privredni sud u Banjoj Luci je donio rješenje o zaključenju stečajnog postupka nad stečajnim dužnikom Poštanska štedionica Republike Srpske a.d. Banja Luka. Kako u stečajnom postupku Fond nije uspio da naplati vrijednost svog uloga u pomenutoj banci izvršena je ispravka vrijednosti akcija u ukupnom iznosu od 661.423 KM. Na osnovu obavještenja Centralnog registra hartija od vrijednosti a.d. Banja Luka iz marta 2023. godine na kojem je navedeno da je pomenuti registar izvršio brisanje akcija navedene banke i na osnovu izvoda o stanju na računu na dan 31.12.2023. godine izvršeno je potpuno isknjižavanje ispravke vrijednosti akcija navedene banke.

Pored navedenog vrijednost akcija i učešća u kapitalu Fonda činile su i akcije PD „Semberija“ a.d. Bijeljina i učešće u kapitalu „Zrak – DKS“ d.o.o. Teslić. Fond je u novembru 2023. godine donio odluku o prodaji svih akcija u svom vlasništvu emitenta PD „Semberija“ a.d. Bijeljina. Prodaja akcija je izvršena u decembru 2023. godine za vrijednost od 126.528 KM. Kako je procijenjena vrijednost ovih akcija na kraju 2022. godine iznosila 196.319 KM razlika u iznosu od 69.791 KM je knjižena na teret revalorizacionih rezervi.

Dugoročni zajmovi su iskazani u iznosu od 924 KM, a odnose se na stambene kredite date radnicima i penzionerima u periodu do 2001. godine na rok otplate do 20 godina i kamatnu stopu od 1%. U toku 2023. godine naplaćeno je ovih kredita u iznosu od 1.558 KM i po tom osnovu su iskazani primici od naplate stambenih zajmova datih radnicima. Na poziciji dugoročnih zajmova datih radnicima i penzionerima koji dospijevaju na naplatu do godinu iskazan je iznos od 1.014 KM.

Ostala dugoročna potraživanja su iskazana u iznosu od 1.836.414 KM bruto vrijednosti, 794.967 KM ispravke vrijednosti i 1.041.448 KM neto vrijednosti, a odnose se na potraživanja po osnovu regresnih postupaka (preplate penzija), odnosno na više isplaćeni iznos penzija koje je Fond isplatio licima na koju ili nisu imali pravo po Zakonu o PIO ili je iznos koji im pripada trebao biti manji.

Članom 161. Zakona o PIO je propisano da lice kome je na teret Fonda izvršena isplata na koju po navedenom zakonu nije imalo pravo, obavezno je da Fondu vrati tako primljeni iznos, a članom 162. stav (1) i (2) istog zakona je propisano da se za navedeno donosi rješenje o utvrđivanju preplaćenog iznosa. Kada se utvrdi postojanje preplate, Fond donosi rješenje u kojem utvrđuje preplaćeni iznos, uslove vraćanja, rok otplate, te donosi otplatni plan (ukoliko se odobri plaćanje na rate). U skladu sa donesenim rješenjima potraživanja su evidentirana i klasifikovana na aktivne korisnike (koji primaju penziju od Fonda) i pasivne korisnike (koji ne primaju penziju od Fonda), a po roku na dugoročna i kratkoročna potraživanja.

Ostvarena prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja na protivpravan način su najčešće bila zbog neprijavlivanja promjena koje utiču na korišćenje prava na penziju (prestanak redovnog školovanja, smrt korisnika, prestanak prava na porodičnu penziju, ostvareno pravo kod drugog nosioca osiguranja, ostvareno pravo na penziju po drugom osnovu i slično), zamijenjenog privremenog rješenja, izvršenog novog preračuna penzije i utvrđenog manjeg iznosa od onog koji je isplaćivan, isplaćene penzije po dva osnova, preplaćene srazmjerne i djeljive penzije i slično.

Kratkoročna finansijska imovina i razgraničenja iskazana su u iznosu od 5.623.842 KM bruto vrijednosti, 3.380.121 KM ispravke vrijednosti i 2.243.721 KM neto vrijednosti, a čine je kratkoročni plasmani neto vrijednosti 1.014 KM, kratkoročna potraživanja neto vrijednosti 594.390 KM, kratkoročna razgraničenja neto vrijednosti 56.320 i kratkoročna finansijska imovina i razgraničenja iz transakcija između ili unutar jedinica vlasti neto vrijednosti 1.591.998 KM.

Kratkoročni plasmani se odnose na dugoročne zajmove koji dospijevaju na naplatu do godinu dana.

Kratkoročna potraživanja čine potraživanja po osnovu prodaje i izvršenih usluga (u neto iznosu od 33.180 KM), potraživanja za kamate (u iznosu od 36.889 KM) i ostala kratkoročna potraživanja (u neto iznosu od 524.321 KM).

Potraživanja za kamate se najvećim dijelom odnose na potraživanja po osnovu zatezних kamata iskazanih na sudskim presudama ili sudskim poravnanjima presuđenim u korist Fonda.

Ostala kratkoročna potraživanja su najvećim dijelom nastala po osnovu regresnih postupaka u neto iznosu od 332.911 KM, potraživanja od JU Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske po osnovu refundacija plata za rad pripravnika u iznosu od 23.344 KM i po osnovu sudskih presuda za naknadu štete u iznosu od 160.903 KM.

Regresna potraživanja na poziciji kratkoročnih potraživanja predstavljaju onaj dio potraživanja po regresnim postupcima (neosnovane preplate penzija) koji su dužnici (lica kojima je penzija preplaćena) bili obavezni da plate, a to do kraja 2023. godine nisu učinili (potraživanja koja su dospjela na naplatu) ili će u toku 2024. godine u skladu sa planom otplate (u onim slučajevima u kojima je takav način otplate ugovoren) dospjeti na naplatu.

Sporna potraživanja su iskazana u ukupnom iznosu od 3.361.408 KM. Najvećim dijelom su nastala po osnovu ispravke vrijednosti potraživanja po regresnim postupcima u iznosu od 1.241.695 KM (potraživanja koja su dospjela na naplatu, a u roku od godinu dana nisu naplaćena), odštetnim zahtjevima po sporazumima sa inostranim nosiocima penzijskog osiguranja u iznosu od 68.908 KM, potraživanja u stečajnom postupku nad „Ratarstvo“ a.d. Nova Topola u stečaju u iznosu od 1.417.792 KM, „Bobar bankom“ a.d. Bijeljina u stečaju u iznosu od 320.790 KM, GP „Rad“ a.d. Bijeljina u stečaju u iznosu od 259.070 KM.

Vlada Republike Srpske je dala saglasnost na konačan otpis nenaplativih potraživanja u ukupnom iznosu od 2.651.572 KM („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 30/23).

Kratkoročna razgraničenja se odnose na kratkoročno razgraničene obaveze po osnovu neizmirenih naknada plata za vrijeme roditeljskog odsustva i bolovanja koja se refundiraju od fondova obaveznog socijalnog osiguranja, a koja do kraja obračunskog perioda nisu bila isplaćena.

Kratkoročna finansijska imovina i razgraničenja iz transakcija između ili unutar jedinica vlasti je iskazana u iznosu od 1.610.711 KM bruto vrijednosti, 18.713 KM ispravke vrijednosti i 1.591.998 KM neto vrijednosti. Čine je kratkoročna finansijska imovina i razgraničenja iz transakcija sa drugim jedinicama vlasti i kratkoročna finansijska imovina i razgraničenja iz transakcija unutar iste jedinice vlasti.

Kratkoročna finansijska imovina i razgraničenja iz transakcija sa drugim jedinicama vlasti odnose se na potraživanja iz ranijeg perioda od jedinica lokalne samouprave i fondova obaveznog socijalnog osiguranja po zapisnicima Poreske uprave Republike Srpske po osnovu pogrešnih uplata u iznosu od 18.713 KM koje je u potpunosti ispravljeno, kao i potraživanja po osnovu refundacija za naknade plata po osnovu bolovanja i porodijskog odsustva zaposlenih u Fondu u ukupnom iznosu od 303.656 KM.

Kratkoročna finansijska imovina i razgraničenja iz transakcija unutar iste jedinice vlasti su iskazana u iznosu od 1.288.342 KM i u potpunosti se odnosi na potraživanja na ime programa socijalnog zbrinjavanja radnika koji su procesom privatizacije, stečaja i likvidacije preduzeća ostali bez zaposlenja ili su ispunili uslov za starosnu penziju. Fond je u svojim finansijskim izvještajima za 2023. godinu priznao pomenuto potraživanje na osnovu Odluke Vlade Republike Srpske o odobravanju sredstava za socijalno zbrinjavanje radnika („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 10/24 i 15/24). Sredstva za realizaciju ovog programa po posljednjoj odluci u iznosu od 873.262 KM do kraja revizije nisu bila doznačena Fondu.

6.2.3. Obaveze i razgraničenja

Ukupne obaveze Fonda iskazane su u iznosu od 158.190.768 KM i odnose se na dugoročne obaveze u iznosu od 5.658 KM i na kratkoročne obaveze u iznosu od 158.185.111 KM.

Kratkoročne obaveze i razgraničenja se odnose na obaveze za lična primanja zaposlenih, obaveze iz poslovanja, obaveze za subvencije, grantove i doznake na ime socijalne zaštite, kratkoročna rezervisanja i razgraničenja i kratkoročne obaveze i razgraničenja iz transakcija sa drugim jedinicama vlasti.

Obaveze za lična primanja zaposlenih su iskazane u iznosu od 1.499.925 KM, a odnose se na obaveze za bruto plate zaposlenih i bruto naknade plata za decembar 2023. godine u iznosu od 1.435.181 KM i za bruto naknade troškova i ostalih ličnih primanja zaposlenih po osnovu rada, otpremnina i jednokratnih pomoći u iznosu od 64.744 KM. Do isteka roka za izradu i dostavljanje godišnjih finansijskih izvještaja ove obaveze su u potpunosti izmirene.

Obaveze iz poslovanja su iskazane u ukupnom iznosu od 3.305.952 KM i odnose se na obaveze iz poslovanja u zemlji u iznosu od 3.292.094 i na obaveze iz poslovanja u inostranstvu u iznosu od 13.858 KM. Najznačajnije obaveze se odnose na obaveze za nabavku roba, usluga i stalne imovine u zemlji u iznosu od 1.358.611 KM, obaveze po sudskim rješenjima u iznosu od 85.878 KM i ostale obaveze u zemlji u iznosu od 1.767.397 KM. Ostale obaveze u zemlji se najvećim dijelom odnose na doprinose za zdravstveno osiguranje penzionera u Republici Srpskoj, Brčko Distriktu, Federaciji Bosne i Hercegovine i u inostranstvu, te obustave na penzije pojedinih penzionera po osnovu sudskih rješenja. Do isteka roka za izradu i dostavljanje godišnjih finansijskih izvještaja ove obaveze su izmirene u iznosu od 1.963.357 KM.

Obaveze za subvencije, grantove i doznake na ime socijalne zaštite su iskazane u iznosu od 151.137.179 KM, a odnose se na obaveze za doznake na ime socijalne zaštite koje isplaćuju institucije obaveznog socijalnog osiguranja, a čine ih obaveze za neto penzije

za decembar 2023. godine u iznosu od 129.335.174 KM, obaveze po osnovu vraćenih neisplaćenih penzija u tekućoj godini u iznosu od 445.682 KM, obaveze po osnovu vraćenih neisplaćenih penzija iz ranijih godina u iznosu od 531.115 KM, obaveze po osnovu obustava na penzije u iznosu od 4.208.835 KM, obaveze po osnovu članarina udruženjima penzionera u iznosu od 631.459 KM i obaveze po osnovu odštetnih zahtjeva u iznosu od 15.984.914 KM. Obaveze po odštetnim zahtjevima odnose se na obračunate penzije inostranim nosiocima osiguranja u skladu sa međunarodnim sporazumima o socijalnom osiguranju. Do isteka roka za izradu i dostavljanje godišnjih finansijskih izvještaja ove obaveze su izmirene u iznosu od 134.280.163 KM.

Kratkoročna rezervisanja i razgraničenja su iskazana u iznosu od 1.795.861 KM, a odnose se na rezervisanja za nepovoljne ishode sudskih postupaka. Najznačajnije rezervisanje se odnosi na rezervisanje na ime troškova sudskog postupka u iznosu od 1.695.057 KM po osnovu potencijalnog odbacivanja tužbe koju je Fond pokrenuo protiv Bosne i Hercegovine, Federacije BiH, Federalnog Zavoda PIO/MIO Mostar radi naknade štete u iznosu od 545.000.000 KM (tačka 6.4. izvještaja).

U toku 2023. godine Fond je izvršio ukidanje rezervisanja u ukupnom iznosu od 18.536 KM po osnovu ishoda sudskih postupaka i na osnovu analize i ažuriranja podataka o sudskim sporovima započetim u ranijim godinama. Takođe, u toku 2023. godine izvršena su dodatna rezervisanja u iznosu od 87.141 KM na ime promjena u sudskim postupcima po predmetima koji su započeti u ranijem periodu.

Kratkoročne obaveze i razgraničenja iz transakcija sa drugim jedinicama vlasti iskazane su u iznosu od 445.782 KM. Fond je u avgustu 2023. i februaru 2024. godine zaključio dva sporazuma o međusobnom poravnanju doprinosa za period 01.01 – 31.12.2023. godine sa Ministarstvom finansija Republike Srpske i sa Fondom zdravstvenog osiguranja Republike Srpske. Sporazumi su zaključeni zbog razlike u primjenjenim stopama doprinosa za penzijsko i zdravstveno osiguranje u odnosu na stope propisane Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 119/21). Po navedenom osnovu Fondu je prilikom raspodjele prihoda za redovne i reprogramirane obaveze od strane Ministarstva finansija Republike Srpske dodijeljen veći iznos nego što je trebao biti u skladu sa odredbama člana 3. navedenog Zakona, a na teret prihoda Fonda zdravstvenog osiguranja Republike Srpske. Tako utvrđena ukupna obaveza Fonda prema Fondu zdravstvenog osiguranja Republike Srpske za navedeni period iznosila je 701.088 KM. Navedenim sporazumima greška u raspodjeli prihoda je korigovana. Za navedeni iznos izvršeno je umanjenje na poziciji prihoda po osnovu doprinosa na lična primanja, naknade i prihode osiguranika za obavezno osiguranje Fonda.

6.2.4. Vlastiti izvori

Vlastiti izvori su iskazani u iznosu od 92.834 KM i u potpunosti se odnose na rezerve po osnovu revalorizacije finansijske imovine, odnosno vrijednosti učešća u kapitalu. U 2023. godini izvršeno je smanjenje ovih rezervi u ukupnom iznosu od 69.990 KM od čega po osnovu prodaje akcija emitenta PD „Semberija“ a.d. Bijeljina u iznosu od 69.791 KM (tačka 6.2.2. izvještaja).

6.3. Vanbilansna evidencija

Pozicije vanbilansne aktive i vanbilansne pasive Fonda na dan 31.12.2023. godine iskazane su u iznosu od 8.251.850 KM, a odnose se na primljene mjenice za obezbjeđenje od rizika realizacije ugovorenih usluga na ime isplate penzija putem tekućih računa i doznaka poštama, kao i mjenice i bankarske garancije primljene od dobavljača kao garancija za dobro izvršenje posla (vrijednost primljenih mjenica i garancija iznosi 7.505.949 KM), neotkupljene stanove nabavljene u periodu do 2001. godine koji su u proceduri otkupa (procijenjena vrijednost preostalih stanova iznosi 643.168 KM) i multifunkcionalne kopir-printer aparate uzete u zakup i licence za pristup trezorskom sistemu poslovanja (u vrijednosti od 102.733 KM).

6.4. Potencijalna imovina i potencijalne obaveze

U pregledu sudskih sporova navedeno je da je na dan 31.12.2023. godine protiv Fonda vođeno ukupno 46 sudskih sporova procijenjene vrijednosti 954.620 KM, od čega 13 sporova procijenjene vrijednosti 41.965 KM na osnovu tužbi penzionera.

Najznačajniji spor u kome je Fond tužena strana je tužba Udruženja malih akcionara „Trebinje prevoz“ a. d. Trebinje na ime naknade materijalne štete zbog umanjenja vrijednosti imovine preduzeća procijenjene vrijednosti 500.000 KM. Postupak je u prekidu.

Fond se pojavljuje kao tražilac izvršenja u 119 postupaka i tužilac u 40 predmeta (sporovi za naknadu štete, privredni sporovi i ostali sporovi) od kojih se najveći po iznosu odnosi na tužbu podnesenu protiv Bosne i Hercegovine, Federacije BiH, Federalnog Zavoda PIO/MIO radi naknade štete u iznosu od 545.000.000 KM (bez troškova sudskog postupka i zateznih kamata). Postupak je u prekidu od 2013. godine, a procjena ishoda spora je odbacivanje tužbe.

6.5. Obrazloženja uz finansijske izvještaje

Uz finansijske izvještaje za 2023. godinu sačinjena su i pisana Obrazloženja za period 01.01 – 31.12.2023. godinu, koja pružaju neophodne opšte podatke o Fondu, primijenjenim propisima za izradu godišnjeg obračuna, računovodstvenoj osnovi, primijenjenim računovodstvenim politikama, kao i dodatna pojašnjenja pojedinih pozicija u finansijskim izvještajima, u skladu sa članom 46. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika i zahtjevima MRS-JS 1 – *Prezentacija finansijskih izvještaja* i drugih relevantnih međunarodnih računovodstvenih standarda za javni sektor.

Revizijski tim

Vedran Stanetić, s.r.

Biljana Petrović, s.r.